

Ruokaviraston tutkimusohjelma 2025–2028

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	Asianumero: 2589/00.01.02.00.00/2020
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	
Hyväksyjä:	Leena Räsänen
Laatija/laatijat:	Tieteellisen tutkimuksen yhteistyöryhmä
Lisätietoja:	Liisa Maunuksela

SISÄLLYSLUETTELO

1 TAUSTA JA TAVOITTEET	4
1.1 Ruokaviraston tutkimukseen liittyviä määritelmiä	5
2 SISÄLTÖPAINOPISTEET	6
2.1 Yhteinen terveys: resilientti ihminen, eläimet ja ympäristö	6
2.2 Vahvistuva huoltovarmuus ja varautuminen	7
2.3 Tieto, teknologia ja tutkimusinfrastruktuurit	8
3 TUTKIMUSTOIMINNAN PERIAATTEET	9
3.1 Tutkimustoiminnan suuntaaminen	11
4 GLOBAALIT KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET (SDGt)	12
5 TUTKIMUSPROFESSORIT JA SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ	13
6 VAIKUTTAVUUDEN JA TOTEUTUMISEN SEURANTA	14

1 TAUSTA JA TAVOITTEET

Ruokaviraston tutkimusohjelman päivitystarve perustuu toimintaympäristön muutoksiin, tutkimuksen strategiseen suuntaamiseen ja viraston tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamiseen. Lisäksi tutkimustoiminta haluttiin integroida tiiviimmin Ruokaviraston päivitettyyn strategiaan ja MMM:n ja Ruokaviraston välisen tulossopimuksen tavoitteisiin. Päivityksen tavoitteena oli myös selkiyttää viraston yhteisiä tutkimustoiminnan tavoitteita sekä niiden toteuman seuranta, tukea toiminnan priorisointia ja kansallisen ja EU-rahoituksen parempaa hyödyntämistä. Päivityksen yhteydessä arvioitiin edellisen tutkimusohjelmakauden toteumaa ja arvioitiin Ruokaviraston tutkimusohjelman heikkoudet, vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat. Päivitys tehtiin yhteistyössä Ruokaviraston tieteellisen tutkimuksen yhteistyöryhmän (Tietun), tutkimusneuvoston ja keskeisten sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.

Tutkimusohjelmassa määritellään seuraavaksi nelivuotiskaudeksi viraston yleiset tutkimustoimintaan ja sen tukitoimintaan liittyvät periaatteet sekä päivitetty strategiset sisältöpainopistealueet. Ruokaviraston tutkimusohjelmassa on kaksi laajaa, toisiinsa nivoutuvaa sisältöpainopistekokonaisuutta sekä yksi läpileikkaava painopiste, jotka palvelevat Ruokaviraston strategisia päämääriä. Lisäksi ohjelmassa tunnistetaan merkittävimmät Ruokaviraston tutkimustoimintaan liittyvät globaalit YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDGt).

Ruokaviraston tutkimustoiminta koostuu tieteellisestä tutkimuksesta sekä käytännönläheisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, jossa tuotetaan monialaista ja yhteiskunnallisesti merkittävää tutkimustietoa kotimaisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa liittyen yhteiseen terveyteen, elintarviketurvallisuuteen, ravitsemukseen, kestäväan ruoantuotantoon sekä huoltovarmuuteen ja ruokaturvaan. Tieteellinen tutkimus ja riskinarviointi ovat Ruokaviraston lakisääteisiä tehtäviä ja ne liittyvät viraston yhteiskunnalliseen tehtävään ja vaikuttavuuteen. Tutkimustieto tukee päätöksentekoa, ja tutkimustuloksia hyödynnetään valvonnan suuntaamisessa, säädösvalmistelussa sekä kansainvälisten standardien ja ohjeiden kehittämisessä, riskinarvioinneissa eri toimialoilla, kuten maataloudessa, elintarviketeollisuudessa ja eläinten hyvinvoinnin parantamisessa.

Ruokavirasto on mukana useissa kansallisissa ja kansainvälisissä tutkimus- ja asiantuntijahankkeissa strategisilla osaamisalueillamme. Tutkimustyössä keskeistä on yhteistyö kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa yliopistojen, tutkimuslaitosten, elinkeinon ja muiden sidosryhmien kanssa. Ruokavirastolle tutkimustyö on tärkeää myös osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistajana, tutkimus- infrastruktuurien ja menetelmien kehittämisessä sekä vertailulaboratoriotoiminnan tukemisessa. Vaikuttavuuden ja tulosten mahdollisimman laajan hyödynnettävyyden varmistamiseksi tutkimustietoa julkaistaan korkeatasoisissa, kansainvälisissä, vertaisarvioituissa julkaisuissa, ammatillisissa sekä yleistajuisissa julkaisuissa. Tutkimus- ja kehittämistyö tehdään pääasiassa ulkopuolisella rahoituksella, jossa tärkeimmät rahoittajat ovat Euroopan unioni (EU) ja maa- ja metsätalousministeriö (MMM).

1.1 Ruokaviraston tutkimukseen liittyviä määritelmiä

Tieteellinen tutkimus pyrkii tuottamaan uutta tietoa tieteen kriteereiden mukaisesti, joihin kuuluu esimerkiksi asioiden tarkastelun laajuus ja/tai syvällisyys. Tieteelliseen tutkimukseen kuuluu tiettyjä prosesseja, kuten aineistonkeruu, analyysimenetelmiä ja vertaisarvioitu julkaiseminen, joiden tulee täyttää tieteen kriteerit. Tieteellinen tieto perustuu tiettyjen periaatteiden mukaisesti tehtyihin tutkimuksiin, joita muu tiedeyhteisö arvioi. Tieteen periaatteita ovat esimerkiksi riippumattomuus, avoimuus ja toistettavuus.

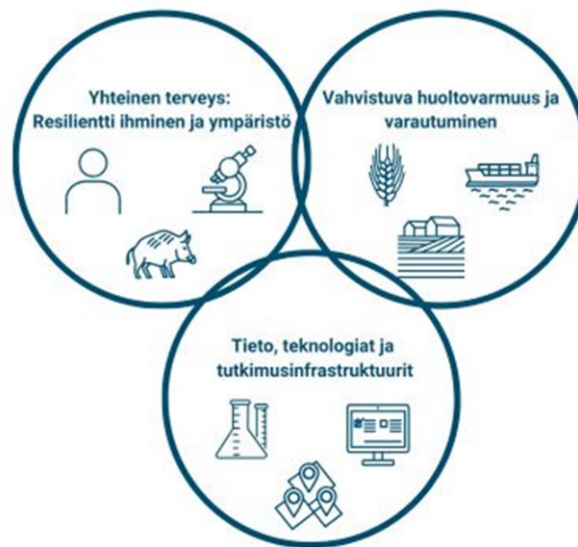
Tieteellinen riskinarviointi on prosessi, jossa arvioidaan mahdollisten vaarojen vaikutuksia ja todennäköisyyttä ihmisten tai eläinten terveyteen tai ympäristöön. Tieteellinen riskinarviointi perustuu tutkittuun tietoon ja sillä tuetaan riskinhallintaan liittyvää päätöksentekoa osana riskianalyysikonaisuutta.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta (t&k) on systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi. Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on jotain oleellisesti uutta. Toiminta voi olla onnistumisen suhteen epävarmaa. Toiminta on systemaattista: toimintaa suunnitellaan, sen tarkoitus määritellään, siihen kohdennetaan resurssit ja sen toteutumista seurataan. Yleensä suoritus tapahtuu projekteissa tai hankkeissa. Tuloksena syntyvä tieto ja tulokset ovat toistettavissa. T&k-toimintaan sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittämistyö (Tilastokeskuksen määritelmä.)

Tutkimusinfrastruktuureilla tarkoitetaan tutkimusvälineitä, laitteistoja, aineistoja ja palveluita, jotka mahdollistavat innovaatiotoiminnan eri vaiheissa tapahtuvan tutkimus- ja kehitystyön, tukevat järjestäytynyttä tutkimusta ja kehittävät tutkimus- ja innovaatiokapasiteettia. Tutkimusinfrastruktuurit mahdollistavat korkeatasoisen tieteellisen tutkimuksen ja ovat erityisen tärkeitä pitkien aikasarjojen ja toistettavan tutkimuksen mahdollistamisessa.

Yhteinen terveys (OH, One Health) on integroitu, yhdistävä lähestymistapa, jonka tavoitteena on kestävästi tasapainottaa ja optimoida ihmisten, eläinten ja ekosysteemien terveyttä.

2 SISÄLTÖPAINOPISTEET

Kuva 1. Ruokaviraston tutkimusohjelmassa on kaksi laajaa, toisiinsa nivoutuvaa sisältöpainopistekokonaisuutta sekä yksi läpileikkaava painopiste, jotka palvelevat Ruokaviraston strategiaa päämääriä.

2.1 Yhteinen terveys: resilientti ihminen, eläimet ja ympäristö

Ruokaviraston strategiassa painottuvat ihmisen ja ympäristön yhteiseen terveyteen liittyvien uhkien tutkimus ja riskinarvioinnin kehittäminen.

Ruokaviraston strategia: Päämäärä ja tarkennettu tavoite	
Kasvi ja eläintaudit eivät aiheuta vaaraa yhteiskunnalle.	Ennakoimme tautien ja tuhoojien tilanteen kehitystä ja reagoimme löydettyihin tauteihin ja tuhooihin tehokkaasti.
Kuluttajat luottavat ruoan riittävyyteen ja turvallisuuteen	Kuluttajat saavat tutkittua ja puolueetonta tietoa turvallisten, terveellisten ja vastuullisten valintojensa tueksi.

Tuemme ihmisten ja eläinten tartuntatautien hallintaa ja lääkitsemisen mahdollisuuksia. Tartuntataudit, antibioottiresistenssi ja eläinten vastuullinen lääkitseminen liittyvät elintarvikkeidemme turvallisuuteen ja vientimahdollisuuksiin, eläinten hyvinvointiin ja ympäristömme turvallisuuteen, vaikuttaen näin laajemmin terveyteen ja hyvinvointiin. Kyetäkseen tartuntatautien hallintaan yhteiskunta tarvitsee entistä enemmän merkityksellistä ja vertailukelpoista tietoa, jonka avulla voidaan tunnistaa terveysvaarat ja arvioida ihmisten ja eläinten altistumista taudeille. Tähän voidaan vastata muun muassa vahvistamalla lakisääteisissä seuranta- ja valvontaohjelmissa tuotetun aineiston lisäarvoa. Tarkastelemalla yhteisen terveyden periaatteen mukaisesti

ihmisiä, eläimiä ja elinympäristöä samanaikaisesti, tuotamme tietoa, joka tukee tartuntatautien hallintaa – ehkäisystä havaitsemiseen, varautumiseen, reagointiin ja torjuntaan – ja joka edistää yleistä terveysturvaa.

Ennakoimme kasvi- ja eläintautien tilanteen kehitystä ja reagoimme tehokkaasti. Kehitämme bakteeridiagnostiikkaa kasvattamalla laitekapasiteettia, jotta eläintauti- ja kasvintuhoojatilanne on hallinnassa ja ylläpidämme huoltovarmuutta. Hyödynnämme selvitystyötä eläintautitutkimuksissa sekä elintarvike- ja rehuvälikkeissä epidemioissa.

Vahvistamme elintarviketurvallisuutta. Kulutustottumusten muuttuessa ja uudentyyppisten elintarvikkeiden (mm. kasviproteiinivalmisteet) yleistyessä tutkimme niiden koostumusta, kemiallisia haitta-aineita, ravitsemuksellista laatua ja mahdollisia riskejä kulutuksen kasvaessa, ajantasaisia menetelmiä käyttäen. Koostumustiedot päivitetään suomalaiseen elintarvikkeiden koostumustietokantaan Fineliin, josta ne ovat käytettävissä esim. elintarviketoimijoille pakkausmerkintöjen laatimiseen, kuluttajille oman ruoankäytön seurantaan ja joukkoruokailussa ruokalistojen suunnitteluun.

Edistämme ja tuemme elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä kehittämällä ja tarjoamalla asiantuntemusta ja tutkimuspalveluita elintarvikepetosten tunnistamiseksi ja tapausten selvittämiseksi yhteistyössä elintarvikevalvontasektorin kanssa. Hyödynnämme seurantaohjelmista keräämiämme tietoja, jotka liittyvät elintarvikkeiden välityksellä ihmiselle tautia aiheuttaviin viruksiin ja bakteereihin (zoonoosi- ja ruokamyrkytysbakteereihin) ja kehitämme tutkimusmenetelmiä huomioiden kuluttajien uudet kulutustottumukset sekä tulevaisuuden trendit. Jo olemassa olevia menetelmiä ja työkaluja voidaan laajentaa ja kehittää uusien uhkien identifiointiin ja tunnistamiseen ja siten vahvistaa elintarviketurvallisuutta, ravitsemusta ja yhteistä terveyttä. Panostamme moderneihin menetelmiin kuten kokogenomisekvensointiin ja tekoälyavusteisiin menetelmiin suurten aineistojen analysoinnissa. Työ vaatii tietokantojen, laiteinfran ja asiantuntemuksen kehittämistä ja ylläpitoa.

Ruokavirastossa toimii Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) kansallinen yhteistyöpiste, joka koordinoi EFSA:n ja EU-jäsenmaiden, Norjan sekä Islannin välistä yhteistoimintaa ja tieteellistä tiedonvaihtoa, keskittyen riskinarviointiin. Lisäksi Ruokavirasto osallistuu lähes kaikkien EFSA:n tiedeverkostojen toimintaan.

Ymmärrämme ruokaketjun riskejä aiempaa holistisemmin. Kehitämme kykyä arvioida, tieteellisen riskinarvioinnin keinoin, ruokaketjun riskejä aiempaa holistisemmin niin, että riskinarvioinneissa voidaan ottaa huomioon yhteisen terveyden näkökulmat. Tällaisten arvioiden tulosten perusteella voidaan pyrkiä kestävästi optimoimaan ihmisten, tuotantoeläinten ja ekosysteemien terveyden kokonaisuutta muuttuvassa ympäristössä entistä paremmin. Lisäksi tehostamme tieteellistä riskinarviointia ja epidemiologista selvitystyötä kehittämällä datan hallintaa ja analysointia, mikä mahdollistaa tietoon perustuvan riskien hallinnan ja muun päätöksenteon kehittämisen. Nämä edellyttävät tutkimusmenetelmien ja laskennallisten työkalujen ja laskentakyvyn kehittämistä ja aineistojen nykyistä laajempaa hyödyntämistä yli sektorirajojen.

2.2 Vahvistuva huoltovarmuus ja varautuminen

Ruokaviraston rooli painottuu yhteiskunnan toimivuuden kannalta elintärkeiden toimintojen turvaamiseen erityisesti ruokajärjestelmän huoltovarmuuden varmistamiseen sekä kestävästä maatalouden, elinvoimaisen maaseudun ja suomalaisten elintarvikkeiden tuotannon ja viennin edistämiseen.

Ruokaviraston strategia: Päämäärä ja tarkennettu tavoite	
Vahva kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu	Tuemme kestäväää maataloutta ja maaseudun elinvoimaisuutta.
	Suomalaisten elintarvikkeiden tuotannon ja viennin edellytykset parantuvat.

Varmistamme kriittiset laboratorioinfrastruktuurit ja hyödynnämme älyteknologioita jäljitettävyyteen ja turvallisuuteen liittyen. Kehitämme mobiiliturvalaboratorioita yhteisen terveyden käyttöön. Turvalaboratorio tarjoaa mahdollisuuden yhdistää kemiallisen ja biologisen turvallisuuden sekä säteilyvaarauhkien tutkimukset näin ollen tukien myös elinvoimaisen maaseudun vahvistumista.

Kehitämme ja tehostamme valmiutta, huoltovarmuutta ja valvontaa hyödyntämällä uutta tarkastusteknologiaa, jota voimme käyttää kriisitilanteessa tuntemattomien yhdisteiden tunnistamiseen sekä esimerkiksi puhdaskauratuotannon valvontaan ja aggressiivisesti leviävien vieraslajien havaitsemiseksi.

Parannamme kansallista huoltovarmuutta tarjoamalla laadukkaampaa ja ajantasaisempaa tietoa päätöksenteon tueksi. **Edistämme kiertotalousratkaisujen riskien arviointia ja turvallista ravinteiden kiertoa.** Kehitämme maataloustiedon laatua ja parempaa integrointia. Esimerkkeinä kuivuusriskien hallinta sekä tilannekuvien kerääminen hyödyntäen uusia paikkatieto- ja tilannekuvamalleja (mm. ydinvoimaloiden ympäristön maatalojen suojaaminen, vyöhykejaot). Hyödynnämme satelliittitietoa paikkatiedossa ja kokonaistilannekuvan muodostamisessa.

Varmistamme elintarvikehuoltovarmuutta ja viennin edistämistä kehittämällä tutkimusmenetelmiä uusille proteiinilähteille (valkuaiskasvien, viljan ja siemenen) sekä hyödyntämällä uutta teknologiaa.

2.3 Tieto, teknologia ja tutkimusinfrastruktuurit

Ruokavirasto pitää tärkeänä, että tieto palvelee asiakkaita ja ruokajärjestelmää, tietoa ja teknologiaa kehitetään ja hyödynnetään tehokkaasti sekä osaamista kehitetään. Tutkimusinfrastruktuurien vaikuttavuutta pyritään lisäämään ja hyödyntämistä edistämään yhteistyössä Tulanet-verkoston ja muiden sidosryhmien kanssa.

Ruokaviraston strategia: Toiminnan kehittämisen tavoite ja tarkennettu tavoite	
Tietomme palvelee asiakkaita ja ruokajärjestelmää.	Hyödynnämme omien ja kumppaneidemme tietoaineistoja toimintamme tehokkaassa ennakkoinnissa, kohdentamisessa ja palveluiden tuottamisessa.
	Tuemme uusien innovaatioiden syntymistä.

3 TUTKIMUSTOIMINNAN PERIAATTEET

Ruokaviraston tutkimustoiminnan tavoitteena on tehdä korkeatasoista tutkimusta alueilla, jotka ovat viraston strategisten tavoitteiden mukaisia. Tutkimus vastaa muun muassa seuraaviin viraston strategiaan tavoitteisiin:

- tuotamme tutkittua ja puolueetonta tietoa
- hyödynnämme tietoa aineistoja toimintamme tehokkaassa ennakoinnissa, kohdentamisessa ja palveluiden tuottamisessa,
- ennakoimme tautien ja tuhoojien tilanteen kehitystä ja reagoimme löydettyihin tauteihin ja tuhoojiin tehokkaasti,
- tunnistamme tulevaisuuden osaamistarpeet, käytämme resursseja joustavasti ja urapolkumme ovat kannustavia
- vaikutamme lainsäädäntövalmisteluun asiantuntijaroolissamme,
- tuemme uusien innovaatioiden syntymistä ja
- hyödynnämme (tulo)rahoituksen uusia mahdollisuuksia.

Ruokaviraston tutkimusohjelman tavoitteiden toteuttamista ohjaa vahvasti viraston päivitetty arvot: **yhdessä, ratkaisukeskeisesti ja luotettavasti.**

Viraston yhteisiksi tutkimustoiminnan periaatteiksi ja sitoumuksiksi, sisältäen tutkimuksen tukitoimintojen kehittämistavoitteet, on sovittu alla olevat kokonaisuudet. Näille periaatteille on määritelty tarkennetut tavoitteet, toimenpiteet, mittarit sekä kytkeä viraston strategiaan tavoitteisiin.

- Yhteiskunnallisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden vahvistaminen
- Tutkimusrahoitusohjelman ja tutkimustukipalveluiden varmistaminen
- Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen
- Tutkijoiden ja asiantuntijoiden ura- ja koulutuspolkujen edistäminen
- Vastuullisen, puolueettoman ja avoimen tieteen varmistaminen
- Tutkimuksen tehokas hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä
- Tutkimusinfraan ylläpito ja kehittäminen

Yhteiskunnallisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden vahvistaminen. Tutkimustuloksista tiedotetaan aktiivisesti sekä päättäjille että laajemmalle yleisölle. Edistetään tutkimusinfon ja tietoa aineistomme käyttöä sidosryhmäyhteistyöverkostoissamme, jotka tuottavat käytännön ratkaisuja ja tukevat päätöksentekoa. Tavoitteena on turvata päätöksentekoa tukevan tutkimustiedon tuotanto sekä vahvistaa Ruokaviraston tieteellisen tutkimuksen asemaa oman alansa kansainvälisellä huipulla.

Tutkimusrahoitusohjelman ja tutkimustukipalveluiden varmistaminen. Kilpaillun ulkopuolisen rahoituksen lisäksi tavoitteena on hyödyntää valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&kK) -

rahoituksen päälinjausten mukaisesti valtion tutkimuslaitosten t&k-toimintaan kohdistettua rahoitusta. Lakisääteinen, kehyskautta pidempi t&k-rahoituksen suunnitelma vahvistaa toiminnan tutkimusperustaisuutta ja poikkihallinnollista yhteistyötä. T&k-rahoituslaki tukee viraston tutkimustavoitteiden toteutumista toimien muun muassa kannustimena osallistumaan laajemmin EU:n t&k-hakuihin. Ruokavirastolle kohdistuu vuosille 2026–2029 t&k-lisärahaa post doc -paikkojen (4 kpl) sekä vuosittain v. 2023 alkaen EU-vastinrahan muodossa. Tulanet-verkoston yhteinen yhteiskunnan resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta vahvistava tutkimuslaitosten t&k-ohjelmaehdotuksen tavoitteena on luoda pohja resilienssin ja kokonaisturvallisuuden pitkäjänteiselle, poikkihallinnolliselle ja välittömästi yhteiskuntaa palvelevalle kehittämiselle. Se toteutetaan tutkimuslaitosten, hallinnon ja elinkeinoelämän yhteistyönä.

Ruokaviraston tavoitteena on hyödyntää EU:n tutkimus- ja kehittämisrahoitusta toiminnan vahvistamisessa. Tähän tavoitteeseen pyritään muun muassa kasvattamalla Ruokaviraston roolia Horisontti Eurooppa -kumppanuuksissa, sekä partnerina että ulkoisiin hakuihin osallistumalla. Tavoitteeseen liittyy myös EU-rahoitettujen hankkeiden toimeenpanon varmistaminen ja tehostaminen tukipalvelujen ja t&k-hankehallinnan kehittämisen kautta sekä hyödyntämällä Tulanet- ja EU-koulutuksia ja verkostoja.

Tärkeää on turvata sekä tutkija- että tutkimuksen tuen resurssit rahoituksen hakemiseen ja t&k-hankkeiden toteutukseen. Tutkimushankeprosessin hallinnointia kehitetään yhteistyössä viraston kehittämisohjelman edistämistä.

Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen. Tavoitteen edistämistä tukee myös hallitusohjelma, jossa Suomen edellytetään kaksinkertaistamaan EU-rahoitus. Tässä onnistuminen edellyttää, että muun muassa tutkimuslaitosten perusrahoitus ei vähene ja tarvittavaa kansallista vastinrahoitusta on riittävästi EU- ja kansainvälistä hankerahoitusta haettaessa. Tutkimukseen investoitu EU-raha mahdollistaa myös uusia innovaatioita ja uutta liiketoimintaa Suomeen.

Tutkijoiden ja asiantuntijoiden ura- ja koulutuspolkujen edistäminen. Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen päälinjausten mukaisesti vahvistetaan tutkijanuria tohtorintutkintoa seuraavassa vaiheessa. Post doc -rahoitus liittyy eri hallinnonalojen yhteistyönä käynnistettävään post doc -ohjelmaan, joka edistää tutkijatohtoreiden liikkuvuutta, vahvistaa elinkeinojen kehittämistä tukevaa tutkimusta sekä mahdollistaa tutkimusosaamisen saamista entistä laajemmin yritysten ja julkisen sektorin organisaatioiden käyttöön. Ruokavirastossa vahvistetaan tutkijanuria tohtoritutkinnon seuraavassa vaiheessa toteuttamalla Tulanet-laitosten post doc -ohjelmaa ja -politiikkaa vuosina 2025–2028. Lisäksi edistetään yhteistyötä korkeakoulujen kanssa ja edistetään henkilöstön jatko-opintomahdollisuuksia.

Vastuullisen, puolueettoman ja avoimen tieteen varmistaminen. Ruokavirasto on sitoutunut Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) [Hyvä tieteellinen käytäntö \(HTK\) -ohjeeseen](#), jolla varmistetaan, että tutkimus on eettisesti hyväksyttävää, luotettavaa ja tulokset uskottavia. Ruokavirastossa on TENK-yhteyshenkilö, jonka kanssa voi keskustella tutkimuseettisistä ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvistä kysymyksistä. Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjen käsittelyvaihtoehdot on kuvattu Ruokaviraston HTK-prosessikaaviossa. Ruokavirasto on sitoutunut kansalliseen ohjeistukseen ihmiseen ja eläimiin kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista ja ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista.

Ruokavirasto noudattaa vastuullisuuden sekä avoimen tiedon ja tieteen periaatteita, kuten FAIR-periaatteita. Ruokavirasto on sitoutunut tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden [kansalliseen linjaukseen ja toimenpideohjelmaan 2020–2025](#), jonka tavoitteena on, että julkisten tutkimusorganisaatioiden tuottamat julkaisut ja julkiset tiedot ovat helposti kaikkien saatavilla jatkokäyttöä varten. Tuemme ja kannustamme tutkijoita tutkimusdatan mahdollisimman suureen avoimuuteen muun muassa tarjoamalla tutkijoille helppokäyttöisen tallennuspalvelun tutkimusdatan kuvailuun. Avoin julkaiseminen edistää tutkimustiedon laajempaa hyödyntämistä tutkimuksen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Ruokaviraston kestävä kehityksen ohjelman (v. 2023–2028) yhtenä pääteemana on kestävä t&k-toiminta ja tavoitteena edistää vastuullista ja eettistä tutkimusta ja tieteen avoimuutta. Ruokavirasto asettaa vuosittain tavoitteet julkaisemiselle (lkm.) sekä avoimesti saatavilla olevien tieteellisten julkaisujen %-osuudelle. Tavoitteet on määritetty tulossopimuksessa.

Ruokaviraston [tieteellisen tutkimuksen tietopolitiikka](#) koskee ulkopuolisesti rahoitettuja tai yhteistyösopimukseen nojaavia tutkimus- ja kehityshankkeitamme ja niiden aineistoja ja tuloksia. Tietopolitiikka edistää avoimuutta ja vaikuttavuutta sekä vastaa yhteiskunnan ja rahoittajien vaatimuksiin tutkimusaineistojen käsittelystä, säilyttämisestä, saavutettavuudesta ja hyödynnettävyydestä.

Tutkimushankkeissa noudatetaan lisäksi ulkoisen rahoittajan asettamia tutkimusetiikan vaatimuksia ja ohjeita.

Tutkimuksen tehokas hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä. Ruokaviraston linjaus on, että tutkimusaineistomme ja tuloksemme ovat löydettävissä ja saatavilla. Ruokavirasto kuuluu FinELib-konsortioon, joka on tehnyt Elsevierin kanssa sopimuksen vuosille 2024–2025. Sopimuksen perusteella Science Direct Freedom -tietokannan tilaajat voivat julkaista artikkeleja avoimena ilman APC-maksua. Tutkimustulokset julkaistaan lähtökohtaisesti täysin avoimesti (full open access) ja (rinnakkais)tallennetaan Helsingin Yliopiston avoimeen julkaisuarkistoon [Heldaan \(Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto\)](#), jonka jälkeen ne ovat löydettävissä kansallisesta hakupalvelusta [Finnasta](#). Julkaisutiedot siirtyvät sähköisesti Virta-julkaisutietovarantoon Justus-julkaisutietojen tallennuspalvelun kautta. Tiedot näkyvät käyttäjille kansallisessa tutkimustietovarannossa ([tiedejatutkimus.fi](#)). Vuoden 2025 alusta Ruokavirasto edistää tutkimusaineistojen hallintaa ja parempaa hyödyntämistä yhteistyössä kansallisessa DMPTuuli-konsortiossa.

3.1 Tutkimuksen suuntaaminen

Ruokavirasto valitsee tutkimusaiheensa useiden tekijöiden perusteella varmistaakseen, että tutkimus tukee viraston strategiaa tavoitteita ja vastaa yhteiskunnan tarpeisiin. Keskeiset tekijät, jotka vaikuttavat tutkimusaiheiden valintaan:

1. Strategiset tavoitteet ja painopisteet: Tutkimusaiheet valitaan siten, että ne tukevat Ruokaviraston strategiaa tavoitteita ja painopistealueita, kuten yhteistä terveyttä ja huoltovarmuutta, elintarviketurvallisuutta ja kestävää ruoantuotantoa.

2. Toimintaympäristön muutokset: Tutkimusaiheiden valinnassa huomioidaan toimintaympäristön muutokset, kuten uudet uhkat ja mahdollisuudet, lainsäädännön muutokset sekä kansalliset ja kansainväliset trendit.
3. Yhteistyö ja sidosryhmät: Ruokavirasto tekee tiivistä yhteistyötä kotimaisten ja kansainvälisten kumppaneiden, kuten yliopistojen, tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhteistyöverkostot ja sidosryhmien tarpeet vaikuttavat tutkimusaiheiden valintaan.
4. Rahoitusmahdollisuudet: Tutkimusaiheiden valinnassa otetaan huomioon saatavilla olevat rahoitusmahdollisuudet, kuten kansalliset ja EU:n tutkimusrahoitusohjelmat. Kilpailun ulkopuolisen rahoituksen lisäksi valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen päälinjaukset ohjaavat tutkimusaiheiden valintaa.
5. Tutkimuksen vaikuttavuus: Tutkimusaiheiden valinnassa pyritään varmistamaan, että tutkimus on yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa. Tutkimuksen tulee tuottaa uutta tietoa, joka tukee päätöksentekoa ja edistää viraston lakisääteisten tehtävien toteuttamista.

Näiden tekijöiden avulla Ruokavirasto varmistaa, että sen tutkimustoiminta on korkeatasoista, ajankohtaista ja strategisesti merkittävää.

4 GLOBAALIT KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET (SDGt)

Viraston monipuolinen toiminta liittyy laajasti ajatellen lähes kaikkiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Tulossopimuksen laatimisen yhteydessä Ruokavirastossa tunnistettiin toiminnan kannalta keskeiset YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, jotka on tunnistettu myös Ruokaviraston kestävän kehityksen ohjelmassa keskeisimmiksi. Nämä tavoitteet ovat:

- SDG 2 Ei nälkää (2.1 turvallinen ja terveellinen ruoka)
- SDG 3 Terveyttä ja hyvinvointia (3.3 tartuntataudit, 3.9 kemikaalivaarat)
- SDG 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- SDG 12 Vastuullista kuluttamista
- SDG 13 Ilmastotokeja
- SDG 15 Maanpäällinen elämä

Kuva 2. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, jotka on tunnustettu myös Ruokaviraston kestävän kehityksen ohjelmassa keskeisimmiksi.

Näiden tavoitteiden ympärillä virastolla on tavoitteita ja toimintaa hyvin laajasti. Tutkimushankkeiden käynnistyessä tunnistetaan, mihin SDG-tavoitteeseen tutkimus vaikuttaa ja tämä raportoidaan vuosittain osana valtionhallinnan kestävyysraportointia.

Tutkimusta tehdään Ruokavirastossa pääasiassa kansallisissa ja kansainvälisissä ulkopuolisesti rahoitetuissa [\(UPR\) tutkimus- ja kehittämishankkeissa](#) ja [riskinarvioinnin projekteissa](#). Hankkeiden ja projektien kuvaukset löytyvät Ruokaviraston verkkosivuilta, jossa on myös linkit raportteihin ja julkaisuihin. Vaikuttavimmat EU-hankkeet löytyvät lisäksi Ruokaviraston ja MMM:n välisestä tulossopimuksen liitteestä ja niiden toteuman etenemistä seurataan erikseen virastotasolla ja raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

5 TUTKIMUSPROFESSORIT JA SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

[Ruokaviraston professoripolitiikassa](#) on linjattu tutkimusprofessorien arviointiprosessi, kriteerit sekä tehtävät. Professoripolitiikan tavoitteena on varmistaa prosessien läpinäkyvyys, laatu ja yhdenmukaisuus muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa. Pyrkimyksenä on kiinnittää tutkimusprofessorin valinnassa huomiota tieteellisiin ansioihin ja meritoitumiskehitykseen, tutkimuksen kansainväliseen kilpailukykyyn ja vaikuttavuuteen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöön. Tutkimusprofessorinimikettä käyttää tehtävässään tällä hetkellä määräaikaisena neljä tutkimusprofessoria: yksi eläinterveystutkimuksen yksikössä, kaksi riskinarvioinnin yksikössä ja yksi kemian tutkimusyksikössä. Yhteistyösopimukseen Helsingin yliopiston kanssa perustuu yksi yhteisprofessuuri.

Sidosryhmäyhteistyö

Ruokaviraston tutkimustoiminnan vahvistamisessa tärkeässä roolissa on tutkimustoiminnan verkostoitumisen edistäminen ja yhteistyön vahvistaminen muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen sekä elinkeinon kanssa. Tärkeässä roolissa ovat muun muassa Tutkimuslaitosten yhteenliittymä eli Tulanet-verkosto sekä EU:n One Health -verkostot kuten Euroopan One Health -yhdistys (EOHA, ent. MedVetNet) ja OH-AMR-kumppanuus. Ruokaviraston tavoitteena on myös vahvistaa vaikuttamista Horisontti Euroopan kumppanuusverkostoissa, kuten eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvässä ”[European Partnership on Animal Health and Welfare, EUPAHW](#)” -kumppanuudessa. Lisäksi edistetään vuonna 2025 käynnistyvää Agriculture of Data -kumppanuutta, jossa tavoitteena on parantaa kestävää maataloustuotantoa ja vahvistaa politiikan seuranta- ja arviointikykyä hyödyntämällä kaukokartoitusjärjestelmiä, ympäristö-, maatalous- ja muita tietoja yhdessä huipputeknologioiden kanssa. [Ruokaviraston tutkimusneuvosto](#) edistää ja tukee viraston toimialaan kuuluvaa tieteellistä tutkimusta, tukee tieteellisen työn strategista johtamista ja tutkimusyhteistyötä ja koostuu viraston keskeisistä tutkimuksen sidosryhmien edustajista. Tutkimusneuvosto on asetettu kaudelle 1.1.2024–31.12.2026.

Ruokaviraston sisäisessä **tieteellisen tutkimuksen yhteistyöryhmä Tietussa** on kattava edustus Ruokaviraston eri linjoilta ja toimintakokonaisuuksista mukaan lukien tutkimuksen tuen vastuhenkilöt. Tietu määrittelee tutkimuksen painopistealueet ja seuraa ulkopuolisen tutkimusrahoituksen kehittymistä. Tietu myös arvioi tutkimuksen tuloksellisuutta ja laatua sekä tutkimuksen osaamisen kehittymistä.

6 Vaikuttavuuden ja toteutumisen seuranta

Tutkimuksen painopistealueita tarkastellaan säännöllisesti ja tutkimustarpeiden ennakointia kehitetään ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset. Tutkimuksen kohdentumista Ruokaviraston strategisten päämäärien mukaisiin teemoihin seurataan ja identifioidaan myös ne strategian alueet, joissa tutkimus on vähäistä tai puuttuu. Tutkimushankkeiden tiedot päivitetään ja käsitellään Tieteellisen tutkimuksen yhteistyöryhmä Tietussa vähintään kerran vuodessa. Tutkimusohjelman ensimmäisen päivityksen yhteydessä (1.2.2026 mennessä) tarkastellaan erityisesti kytköstä Ruokaviraston strategiaan. Tutkimusohjelman toteutumiseen liittyvä väliarvio toteutetaan 1.6.2027 mennessä. Seurattavat tunnusluvut raportoidaan Ruokaviraston ja MMM:n välisessä tulossopimuksessa ja tilinpäätöksessä. Tutkimustoiminnan kestävä kehityksen edistämisestä raportoidaan vuosittain osana valtionhallinnan kestävyysraportointia. Ruokaviraston TK-toiminnasta raportoidaan vuosittain myös Tilastokeskukseen (tutkimus- ja kehittämisrahoitus valtion talousarviossa). Tutkimusjohtaja raportoi tutkimustoiminnan tavoitteiden toteumasta Ruokaviraston johtoryhmässä säännöllisesti johtoryhmän vuosikellon mukaan.

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har satts upp och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO

Puh. 029 530 0400 (vaihde)

ruokavirasto.fi

Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET

Tfn 029 530 0400 (växel)

livsmedelsverket.fi

FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND

Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)

foodauthority.fi

Business ID: 2911686-7